

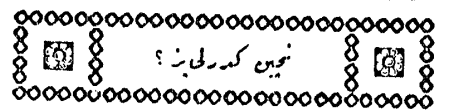
درگاه

اون بش کونده بر نشر اولنور علم و صنعت مجموعه سی

ایکینجی سنه: دردنجی جلد

نومرو: ۳۷

۲۰ تشرین اول ۳۳۸

نومبر کورنۍ؟

(آناټول فرانس) دده :

سفالتر مېرمن هېچ پرې تماماً بېرته اېښودل شوي دي. دې وروسته له دې چې زمانه نېرې درکه کاڼې مخ پر وړاندې کړي. «ای یم روح، نېچې کدر لیک؟» وېچې بکا خلل وړیورسک؟ «خاکت عالم نېرې تقابلی بر قادیڼ بوله کیدر، آدی آلم در، فقط

قارده شي وادری که هرېرې بر جېته قوماندان تېښ اېښدی. اور تګېن، قوتور تګېن، یوقاق تګېن، صونفور تګېن. اوغوز منقبه سته کورم مغول خاک ده دورت اوغلي وادری: قاره خان، اورخان، کرخان، کنز خان، کوچوک ناتوریزمه شامانیزم آدی وړلیر. بودورک روحانیلری شامانلری. یاقوتلر ده، هرېرې بر جېته تمثیل ایتک اوزره یالکیز دورت بودوک شامان وادری. کوچوک ناتوریزمه بودولری والی تمثیل ایدن مېودلر اورخون کتابه سته کورم (برصو) آدی وړلیر بر صولر اولکلرک بر صو وړلیر. بوغو خان منقبه سته کورم دوقوز اوغوزلری قوملا. نجودن کوچ ایتکله اجبار ایدن بر صولدی. بر اولکده اوطوره بېلم، حاکم اوله بېلمک ایچین، اورانک بر صو طرفدن قبول ایدلک لازمدی. آرپاد تورک لری مجارستانی اورانک بر صوسی نامه فتح اېښدی.

آلای تورک لریته کورم، بر صولرک بابلی (اوغان) بر یوزنیک کو بکنده اوطوروردی. اورادن سابه یوکسان بر چام آغاجی-که اوغانک تمایلر-اون آلتېجی کو که قدر یوکسمشدر. چامک بودوکسکاک، اوغانک بودوک ناتوریزمک بودوک مېودی اولان (بای اولکدن) مساوی اولدینې کوستریر. بر یوزنه عائد ایشلری بر صولر اداره ایدردی. یاقوتلر ده بودوک ناتوریزمک بودوک الاهی اولان. (آی تویون) بر یوزندک ایشلر هېچ قارشیماز، حتی کندی سته قوربان کسېلمه سته بېله ایسته من. اورته دنیاه عائد ایشلری (اوغان) موقندم بولونان (اولو تویوز) اداره ایدر ز بودولرک بر صولری، کندی بودولری آقېنه، قان دعواسنه تشویق ایدر. اوغان ایسه بونلر آراسنده انتظامی تأمینه چاپشان بر حاکم موقندمدر. حاصلی کوچوک بر صولرک خصوصیتلری هتوز بودولرک کوچوک ایل داخنده انحلال ایتدیکې کوستریر، اوغانک قدری ده کوچوک ایلک صلح تساننده کی قوتی ارانه ایدر. کوچوک ایلک تشکیلاتنده اساس اولان دورت یش و اوچ صایر بېلمک مقدس طایفه سی ده، کوچوک ایل دورندن قالدرد.

صبا کورک آب

دوغروسی، روحک یاسنه بزده برشی علاوه ایتدک. منوی آجینک عالم شول خزینه سنده بزم ده حصه من وار.

اسکې باصمه اېځیلدن، و معصوم و زهین چو جوقلغنده، آقشاملری عائله ماضه سنده و نهانېز بر حلاوت ایله یانان لامه نیک آلتنده تماشا ایتدیکم دنیوی جنتدن بخت ایتدیم. بوجنت، هولانداده بر منظره ایدی، یاماجلر ده دکنز روز کار بایه قیوریلان مېشه آغاجلری وادری. نفیس طرحی چاپر، اوبوق سکود آغاجلرندن متشکل خطله قطع ایدلشدی. «شجر ممرق» داللری یوصولنی بر آلا آغاجی ایدی، بن بونلر حیران اولوردم. فقط آکلامازدم، جناب حق «فلاماندا حوا» سنی بېلکېلر وړن آغاجک مېو سته آل سورمکدن بېچین منع ایتدیدی؟ فقط شیدې بیلوردم ومان مان ایتاناچم که اېځیلک ربی حقی ایش. بواجېه مراقاتیسی اختیار شېه سز: «بیلکې سعادت ویرم، و اناسلر فضله جوعزایا و تارخ اوکره نیرلر سه مکدر اولورلر. دیوردی و بوندده یانلر دیوردی. اگر تصادفاً حالا بر حیات ایسه فزا-ستندن دولای کندی کندی تیرک ایتلیر. معرفت آغاجنک مېو سته بیلک، آغیزم زده کول طادی قالدی. ارشی دولاشدق، سیاه، قیرمزی، صاری عرقلر قاریشدق، خوف و دهشت ایله کوردک که بشریت دوشوندیکم زدن بام باشقه ایش. اوله بېچ قارده شلر غزله قارشیلاشدق که حیواناتک روحلری نه قادار بزم روحم بکزمه سزه، اونلرک روحی ده ثوبه. و دوشوندک: اقیلرله کورم چه رمسی، روحی، رب لری ده کشته بشریت نه در؟ بزی بسله بن تارلاردن باشقه بر پرې طایفه ز زمانلر دنیا بزم بودوک کلیردی، کائناتمک موقنی اوکره نېچ کوچوک بودوک. آکلادق که بر داهله جامورندن باشقه برشی دکل ایش، اونانق. حیاتک و ذکاتک شېه ایتدیکم زدن لا یتناهی داهل جوق اشکالی اولدیننه و بونون سيارلر ده، بوتون عوالمه دوشونن محاورلر بولندیننه ایتناغه قادار وادرد. اوکرندک که ذکات کوچوک کوچوک ایش. حد داندنه حیات نه اوزون، نه ده قېعه، آق صایله ثوبه کی مقدار کافی باشاق عدايدنلر حیات، وسطی امتدادله نولچن بسیط کيسمه لرمن. یاز نه یایدق؟ ارضک عتله صیقایان یاشی، حتی کونشک یاشی کشف ایتدک. بشرک سنی علم الارض و علم هیئت ادواری ایله اولچکه قالدق. کوردک بو اولچویه کوره یاشن کولونه جلک قدار کوچوکدر. زمان و مکان عاننده بوغولر ق کوردک، که بز برشی دکن، مایوس اولدق. غروریم زدن برشی سوله مک ایسته مک، اما صاب صاری کسېلک .. آجیلرک ایل بودوک (شېه سز اېځیلک بیاض صاقالی اختیار باخجوانی اوکجه دن کشف ایتدیم) شوردک اوجام جهات ایله برابر ایمازده کیدی. آرتق امید قالدی. بالابریز تسیله ایدن شیلر ایتناغاز اولدق. هله بو، نه قدار آجیل! زیرا جهته ایتناغه ده بر طاعت وادری.

موسیقی

بهرنک صوک زمانلری

۱۸۴۵ ستنه عائد بر فرانسې غږ سنده ژول ژانن امشال شوو فقره یی کوردک. بو فقره یی دهانه غریب جلوه لرې، اضطراب لرې، صمیمیتلری حکایه ایتدې اپسون درکامه دوج ایتکې موافق بولدق.

«۱۸۱۹» ده وانه ده ایدم. وانه، بیلر سکن، موسیقی شهیدر. اوراده هې موسیقی حسن اولتور، هوا نغمه لره مشوعدر. بوتون بودوک موسیقیشانلر، بوتون بودوک مغنلر رانه دن بکشلردر. فقط سزه بحث ایده جکم کون (مترنېخ) ک شهرنده درین بر سکوت حکم فرما ایدی. بژده شهرې او آقشام ترک ایده جکم، سوقاقلر ده، راست کله، دولاشیور، حرکت زمانتی بکلیوردم. ایشلر لکدن جامک ایل زیاده صیقلیدینې بر آنده سوقاقلر بر آدمک بکدیکنی کوردم، غلبه اتی ایتدیم بېله اولسه درحال فرق اولنان آدم لردن بری... غیر منتظم آدینلرله، کاه چاپوق، کاه آغیر یورویور، اطرافنه باقیور، تبسم ایدییوردی. فقط باقیی دالین، گولوشی آجی ایدی و حقیقی دنیادن اوزاقلامش بر انسان اولدینې حسن ایدیاوردی. غریب برخه قایلار، کیم اولدینې اوگر نیک ایستدم و اونق تعیب ایتدم، بر جوق کیدوب کلکدن، دولاشدقدن صورکا (قولمازق) سوقاغندمک موزیکه جی دکانه کیردی. دکان ساحی اون بر جوق احتراملرله قارشیلادی، غله بر اسکله تقدیم ایتدی. فقط مجهول آدم او طورمادی، آقاقلر طوردی. سستی ایشیده. مه مکله برابر دکانک چاکنندن اون غایت ایتی کوره بیا یوردم. قونو شاپلری پک غریبیدی، اوسویا یور، خطاطی جوانی یازیوردی. مجهول آدمک صاغیر اولدیننه حکم ایتدم. بر دېره طوری ده کیدی. پک مهم برایشی وارمش کبی اولدی، نیم آرتق سندن باقدینم جامکانه یاقلاشهرق باره قلمرله بیانو چالار کبی جامه ووردی.

حاصلی، سفاتک صوک درکمی اوانی اوزره مادی حیاتک شرطلری ده اسکینندن داهل مختللی اولدی. بکی جمیت هرا ییده مساعده ویرکن بوتون قدرق تحریک ایدییور. واران غوغایی هر زماندن داهل عنود، ظفری داهل کستاخ، هر یی داهل قاتی یورمکلی. ایمان و امیدله برابر مرحمتی ده غائب ایتدک، بو اوچ فضیلت، حضرت مریمک تصویرنی سینه نیک باشنه آلمش، دنیا عماننده روحلری کونورمن اوج بری کبی عینی فېریناده نابود اولدیلر. شیمیدی بزم کیم یکیدن بر ایمان، بر امید، بر مزجت کتیرمک؟

ناثلی: علی غالب